श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा, एप्रिल-२०१६

कक्षा - शास्त्री-३ (Sem_6) **प्रश्नपत्र-५** **गुणा: - ७०**

विषय: - पौरोहित्यम् (Old_Syllabus) **समय: - ११:०० त: ०२:००**

दिनाङ्क: - २२-०४-२०१६ **सन्दर्भग्रन्थ: - याज्ञिकन्यायमाला**

युनिट-१

प्रश्न: -१ निम्नाङ्कितेषु कयोश्चित् द्वयो: ससन्दर्भं व्याख्या विधेया । ०८

(१) याज्ञिकं जन्म सोमीयं किं वान्यदिति चिन्त्यताम् ।
वेदैस्त्रिभि: कृतो यज्ञ इति दीक्षैव याज्ञिकम् ॥

(२) तन्त्रदीक्षावतामेवाधिकारो जपकर्मणि ।
सर्वस्य वेति तन्त्रोक्ते दीक्षितस्याधिकारिता ॥

(३) दीक्षावद् दीर्घसत्रं च सूत्रश्रुत्यनुमोदनात् ।
गणोपनयनं सिद्धयेत् सत्रशब्दप्रयोगत: ॥

प्रश्न: -२ वसोर्द्धारादेवतानां स्वतन्त्राधिकरणं यथाशास्त्रं वर्णयत । ०८

अथवा

तान्त्रिकमन्त्रेषु प्रणवायोजनाधिकरणं याज्ञिकन्यायमालादृष्ट्या विवेचयत ।

प्रश्न: -३ कयोश्चिद् द्वयो: टिप्पणी कार्या । ०४

(१) वात्सल्यनाम । (२) यज्ञोपवीतपरिधानाधिकरणम् । (३) वैणवदण्ड: ।

प्रश्न: -४ अधस्तनेषु पञ्चप्रश्ना: एकवाक्येन समाधेया: । ०५

(१) स्नातकदण्डस्य प्रमाणे क: नियम: ?

(२) क्षत्रियस्य कृते दण्डप्रमाण: क: ?

(३) चतुर्थाध्यायस्य पेटिकाया: नाम किमस्ति ?

(४) 'समावर्तनसंस्कारेऽलङ्कारे कुण्डलं भवेत्' इति कस्य वचनम् ?

(५) जातस्य पुत्रस्य नामकरणं क: करोति ?

(६) वसोर्द्धारादेवताश्च सम्पूज्य किमाचरेत् ?

(७) राजसूययागे कस्याधिकार: ?

युनिट-२

प्रश्न: -५ अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयो: व्याख्या कार्या । ०८

(१) एवं स्थितिप्रशंसाया: कामना: कर्तृनाम च ।
पठनीया: स्तोत्रपाठे नैषां स्वार्थे समर्थता ।

(२) उपचारेषु ताम्बूलं साधितं वास्त्यसाधितम् ।
साधितं भोग्यतापन्नं देयं देवाय नेतरत् ।

(३) *अन्नानि पत्रपुष्पादि फलान्नेषु प्रगृह्यताम् ।*

तेन वैणवनीवारबकुलासूपसंग्रहः ॥

प्रश्नः -६ कस्यचिदेकस्य समीक्षाा विधेया । ०८

(१) *यान्त्रिकगीतनृत्यवादित्रादीनामुपचारासाधकताधिकरणम् ।*

(२) *आवाहनपूजनादिषु लौकिकशब्दप्रयोगाधिकरणम् ।*

प्रश्नः -७ टिप्पणीं लिखत ।(एकस्य) ०२

(१) *पूर्वपक्षः ।* (२) *फलश्रुतिः ।*

प्रश्नः -८ द्वयोः लघूत्तरं लिखत । ०२

(१) *मन्त्रस्य लक्षणं किमस्ति ?*

(२) *वादस्य कति भेदाः ?*

(३) *'शकुने साम गायसि' इति ऋग्वेदस्य वचनानुसारं कः सामगानं करोति ?*

(४) *'एष हि हव्यवाहनः' इति वचने हव्यवाहकः कः ?*

युनिट-३

प्रश्नः -९ अधोलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः व्याख्या कार्या । ०८

(१) *गयाश्राद्धोत्तरं श्राद्धं पिण्डं ब्राह्मणभोजनम् ।*

न कर्तव्यं विधेयं वा माहात्म्येऽकरणीयता ।

(२) *अथापि दशगात्रस्य कर्म, पोषणकारकम् ।*

जीवस्य योनिदेहे स्यात्तस्मात्तत्सप्रयोजनम् ॥

(३) *अचेतने देवतात्वात् प्रत्यक्षानुपलब्धितः ।*

मन्त्रात्मिका विधिप्रोक्ता देवता नैव युज्यते ॥

प्रश्नः -१० याज्ञिकन्यायमालायाः फलपेटिकायाः विषयवस्तु प्रस्तूयताम् । ०८

अथवा

श्राद्धस्य दृष्टादृष्टत्वव्यवस्थापनाधिकरणं विशदयत ।

प्रश्नः -११ कयोश्चिद् द्वयोः टिप्पणीं लिखत । ०४

(१) *याज्ञिकेषु देवताविग्रहाधिकरणम् ।* (२) *गयाश्राद्धः ।* (३) *वैदिककर्म ।*

प्रश्नः -१२ अधस्तनेषु पञ्चप्रश्नाः एकवाक्येन समाधेयाः । ०५

(१) *'यस्यै देवतायै हविर्गृहितं स्यात् तां ध्यायेद् वषट् करिष्यन्'-इति वचनं कुत्र श्रूयते ?*

(२) *'वषट्' कारस्य प्रयोगः कुत्र विधीयते ?*

(३) *दण्डग्रहणमात्रेण नरः किं भवति ?*

(४) *अचेतनादि ओषध्यदिषु का देवता विद्यते ?*

(५) *यागस्य लक्षणं किम् ?*

(६) *दर्शपूर्णमासाभ्यां फलं किं श्रूयते ?*

(७) *पूर्वमीमांसादर्शनानुसारं धर्मस्य लक्षणं किम् ?*